

Letnik 13 Številka 1 Oktober 2023

Svet invalidov

revija invalidskih društev Mestne občine Maribor

Glasiło Sveta invalidov

Izdajatelj: Svet invalidov MOM
Spletna stran: www.maribor.si

Naslov:
Svet invalidov
Mestna občina Maribor, Ul. Heroja Staneta 1
2000 Maribor

Telefon: 02/2201-202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Lektoriranje: DigitPen d.o.o.

Uredniški odbor:
Slavica Jaušovec, Milan Kotnik

Posamezni avtorji prispevkov in fotografij so objavljeni na straneh društev, ki v glasilu predstavljajo svoje poslanstvo in aktivnosti.

Tisk: Dravski tisk d.o.o.
Oblikovanje: Jure Mlakar s.p.

Naklada: 1.100 izvodov

V prostorih Mestne občine Maribor na Slovenski 40, v pisarni št. 3 od oktobra 2022 posluje Informacijska pisarna za starejše.

Uradne ure so vsak delovnik od 8:00 do 10:00.

V tem času se lahko pri nas zglasite osebno, svoja vprašanja pa lahko pošljete tudi na

e-naslov: starejsi@maribor.si

ali nas pokličete

na telefonsko številko 02/22 01 333.

V okviru pisarne deluje tudi brezplačni telefon infonon: 080 22 01 vsak delovnik od 9:00 do 11:00

INFORMACIJSKA PISARNA ZA INVALIDE,
Mestna občina Maribor,
Ul. Heroja Staneta 1, 2000 Maribor

Telefon: 02/2201 202

e-naslov: invalidi@maribor.si

Uradne ure:
od ponedeljka do petka med 10. in 12. uro
Invalidom nudimo:

- » osnovne informacije za urejanje osebnih dokumentov in drugih osebnih opravkov na Upravni enoti Maribor in Mestni občini Maribor;
- » informacije o lokacijah in delovanju invalidskih društev v Mariboru;
- » pomoč pri reševanju problemov, napotitve na ustrezne institucije, posredovanje kontaktov in informiranje o strokovnih službah MOM.

SVET INVALIDOV MOM,

sekretarka: Ana Mandl,
Kontakt med uradnimi urami:
od pon. do pet.
od 10.00 - 12.00

Telefon:
02/22 01 202,
e-naslov:
ana.mandl@maribor.si

1	Naslovnica
2	Kolofon, kazalo, informacije o informacijski pisarni za invalide
	Uvodnik župana s fotko
3	Uvodnik gl. urednika in predsednika Sveta invalidov MOM Milana Kotnika s fotko
4	Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor
6	Društvo diabetikov Maribor
8	Društvo Dom invalidskih društev Maribor
10	Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor
12	Društvo študentov invalidov Slovenije, podružnica Maribor Medobčinsko društvo civilnih invalidov vojn Maribor
13	Medobčinsko društvo delovnih invalidov Maribor Združenje multiple skleroze Slovenije, podružnica Maribor
14	SONČEK - mariborsko društvo za cerebralno paralizo

Spoštovane bralke in bralci!

Pred vami je že 15. številka glasila Svet invalidov. Mineva torej 15 let odkar je Maribor vključen v projekt Občina po meri invalidov. S skupnimi močmi nam je tudi letos uspelo izvesti številne aktivnosti, s katerimi si prizadevamo za izboljšanje enakih možnosti za invalide v naši občini, predvsem pri zagotavljanju enakovrednejšega vključevanja invalidov v življenje in delo v družbi.

Mestna občina Maribor je v okviru Sveta invalidov v polni meri izvajala aktivnosti, ki so bile načrtovane v Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide v naši občini. Od štiristo kilometrov pločnikov jih je približno tristo urejenih za varen dostop invalidov, v naselju ima večina križišč že spuščene robnike. Najbolj frekventne prehode za pešce smo opremili z zvočnimi semaforji.

Sicer pa poskušamo gibalno oviranim olajšati vsakodnevne poti tudi z brezplačnimi prevozi. Znotraj cone za pešce vozi Maister, uspešno deluje tudi projekt Prostofer, ki omogoča brezplačne prevoze starejšim. Invalidom je omogočen brezplačen prevoz v okviru javnega potniškega prometa, na javnih površinah so zagotovljena brezplačna parkirna mesta.

Še posebej me veseli, da smo skupaj s sodelavci uspeli uresničiti vsaj

dve pomembni izboljšavi. Zgradili smo (pre)dolgo pričakovano dvigalo v Narodnem domu, prav tako pa smo postavili vadbene naprave za starejše in gibalno ovirane na Schreinerjevem trgu na Taboru.

V izgradnji je Center Rotovž, ki bo prav tako prilagojen gibalno oviranim, enako lahko trdim tudi za novo urejeno nabrežje reke Drave. Pred nami tudi v prihodnje ostaja še nekaj izzivov, v središču mesta ostajajo potrebe po prilagojenih javnih sanitarijah za gibalno ovirane. V prihodnjih letih si želim še več predlogov, kako lahko olajšamo bivanje v našem mestu in ga naredimo prijetnejšega.

Svet invalidov je s konstantnimi spodbudami za odpravo neenakosti in pomanjkljivosti ter z aktivnostmi na tem področju znatno prispeval, da je naše mesto za invalide prijaznejše. Ponosen sem na dosedanje konstruktivno sodelovanje, zato se vam v imenu MO Maribor zahvaljujem. Želim si, da bi tudi v prihodnje ohranili obilo volje do povezovanja.

Prijetno branje!

Saša Arsenovič,
župan MO Maribor

Spoštovani,

Svet invalidov Mestne občine Maribor že petnajsto leto sodeluje v vseslovenskem projektu Občina po meri invalidov, ko smo prvič naredili analizo potreb invalidov v Mariboru. Ponosni smo, da smo uspešno izpeljali številne aktivnosti za odpravo arhitektonskih in komunikacijskih ovir, organizirali različne posvete in pomagali zagotavljati pogoje za enakopravnejše vključevanje invalidov v življenje in delo v družbi in s tem uresničevali cilje zadane v Akcijskem načrtu za izboljšanje enakih možnosti za invalide v Mestni občini Maribor.

Aktivno sodelovanje kar 19-ih invalidskih organizacij s skupno več kot 7000 člani-invalidi Maribora in širše okolice v Svetu invalidov Mestne občine Maribor, vodstva in strokovnih služb Mestne občine Maribor in številnih drugih institucij, daje vidne rezultate našega skupnega dela.

V letošnjem letu smo uspešno izvedli naslednje dejavnosti:

- 4. januar, pripravili seznam uspešnih športnikov invalidov za prejemnike občinskih priznanj na področju športa invalidov za Izbor športnika Maribora za leto 2022.
  - 26. januar, redna seja Sveta invalidov.
  - februar, sodelovanje pri pripravi strategije socialnega varstva v Mestni občini Maribor.
  - 28. februar, podprli projekt Open Doors.
  - 19. maj, Športne igre invalidov, Športni park Tabor, ki se jih je udeležilo kar 19 invalidskih organizacij z 298 tekmovalci.
  - 15. junij, okrogla miza: »Dosegljivost obravnave pri osebem zdravniku«.
  - 23. junij - 2. julij, Predstavitev invalidskih društev na ArtKampu, Utrip srčne skupnosti.
  - 13. julij, udeležba na predstavitvi projekta Ready4Heat.
  - 25. avgust, Športno-rekreativno srečanje invalidov na Fontani s 123 udeleženci.
  - 18. - 21. septembra, sodelovanje v programu Evropskega tedna mobilnosti; 20.9. - dan mobilnosti invalidov
- Pripravljamo pa se tudi že na
- 20. november, 14. kulturni večer invalidov v Slovenskem narodnem gledališču Maribor

Ob izidu štirinajste številke našega skupnega časopisa se vsem zahvaljujem za aktivno sodelovanje in trud pri pripravi in izvedbi številnih aktivnosti in glasila v katerem se predstavljajo različna invalidska društva, vključena v Svet invalidov Mestne občine Maribor.

Milan Kotnik
predsednik Sveta invalidov Mestne občine Maribor
predsednik Društva Dom invalidskih organizacij Maribor
strokovni delavec-sekretar v Društvu gluhih in naglušnih Podravja Maribor

Foto 1: Milan Kotnik, predsednik SIMOM
Avtor fotografij: arhiv društva

KULTURNI VEČER INVALIDOV

Avtorica: Darinka Logar

Foto: Arhiv društva

Ganljiva recitacija pesmi Zlata jesen

V Kazinski dvorani SNG Maribor je 7. novembra potekal Kulturni večer invalidov Maribora. To je bila prekrasna prireditev, ki jo je povezoval g. Bojan Marošević. Polno dvorano udeležencev je pozdravil tudi g. Saša Arsenovič, župan Maribora. V okviru programa je nastopilo kar dvanajst različnih društev iz Maribora. Vsi, prav vsi so izvedli svoje točke izjemno ganljivo in poželi aplavz polne dvorane.

Da smo bili zastopani kot društvo tudi mi, se lahko zahvalimo Darinki Peršin, ki je avtorica recitala Zlata jesen. Recital pesmi sta izvedla Darinka Peršin in Edi Majerič. Recital je požel velik aplavz vseh gledalcev v dvorani, posebej pa je na srčno stran sedel udeleženi članom našega društva. Oba nastopajoča sta točko izvedla zelo srčno, čuteče in popolno.

Ob koncu naj zapišem, da smo se vsi vračali domov s prijetnimi občutji in z ugotovitvijo, da je volja najpomembnejša v

Prostovoljci in domačini v pričakovanju gostov

življenju. Ugotavljam, da so prav ljudje v različnih društvih z veliko volje in veselja vlagali svoj trud v izvedeno predstavitev. Prav vsi so uspeli pokloniti svoj čudoviti prispevek, mi gledalci pa smo neizmerno uživali.

ŠPORTNE IGRE BOLNIKOV PO MOŽGANSKI KAPI IN PRAZNOVANJE OBLETNICE

Avtorici: Tadeja Hernja Rumpf, Zvezdana Sužnik

Avtorica pesmi: Metka Oset

Avtor fotografij: Andrej Mihelič

V Mariboru se bolniki po možganski kapi, njihovi svojci in vsi, ki jih ta problematika zanima, združujejo v dveh organizacijah, ki med seboj odlično sodelujeta. V okviru Združenja bolnikov s cerebrovaskularno boleznijo Slovenije (Združenje CVB Slovenije) deluje od leta 2003 Klub CVB Maribor. Od leta 2011 za področje Maribora in okoliških občin deluje tudi Društvo bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor (DBMKP Maribor). Letos obeležujemo 20 let delovanja Kluba CVB Maribor in 12 let delovanja DBMKP Maribor (10. obletnice delovanja zaradi epidemioloških razmer nismo mogli v celoti obeležiti).

Osrednji dogodek ob praznovanju jubileja je bila organizacija in izvedba 2. športnih iger bolnikov po možganski kapi, ki so se odvijale 8. junija 2023.

Zmagovalci prvih športnih iger, člani kluba CVB Maribor, smo s prehodnim pokalom prevzeli tudi organizacijo letošnjega srečanja. V sodelovanju z Društvom bolnikov po možganski kapi Podravja Maribor smo pripravili nepozabno doživetje za 165 članov Združenja CVB iz vse Slovenije. Udeleženci so prihajali iz 14. klubov: Bled, Celje, Kranj, Lendava, Ljubljana, Logatec, Murska Sobota, Nova Gorica, Postojna, Ptuj, Slovenska Bistrica, Štrk Črenšovci, Tržič in Maribor. Prireditev je povezoval g. Mitja Šeško.

8. 6. zjutraj nas je čakalo presenečenje - zaradi počene cevi in posledičnega uhajanja plina ni bilo mogoče izvesti srečanja v Ledni dvorani. Velika zahvala gre vodstvu Športnih objektov Maribor in njihovim marljivim delavcem, ki so ves pripravljeni program urno preselili v sosednjo Dvorano Tabor.

Številni prostovoljci so tekmovalce in njihove spremljevalce pospremili do obloženih miz s slastnimi domačimi dobrotami, za katere so poskrbele pridne gospodinje iz vrst mariborskega društva in kluba ter številni donatorji. Udeležencem iger in prostovoljcem smo podelili spominske majice in simbolično darilce, ki je delo naše članice Majde Flisar.

Pozdravnim besedam gospoda župana Aleksan-

Številni gostje in udeleženci športnih iger

dra Saše Arsenoviča, predsednice DBMKP Maribor dr. Tadeje Hernja Rumpf in predsednika Združenja CVB Milana Čučka je sledil prijeten in doživeto izveden kulturni program, v katerem so sodelovali mladi virtuoz na harmoniki Anej Sodec iz OŠ Ludvika Pliberška pod mentorstvom gospe Metke Vrbančič Osterc, Metka Oset z lastno pesmijo Dobrodošlica, ki je nastala prav za to priložnost, Darinka Peršin in Edi Majerič z avtorskim recitalom Zlata jesen in Miran Nemec s harmoniko - vsi člani mariborskega kluba in društva.

Verzi pesmi Dobrodošlica so takole nagovarjali navzoče:

*Veseliyo radostne se naše oči,
ker prijatelji od blizu in daleč
ste med nas prišli.*

*Danes smo se zbrali,
da bi tekmovali:*

- za koš lepih besed,
- za širok nasmeh,
- za prijazen pogled.

*Srčno tekmuimo
in zmagajmo vsi,
da lahko človek
pogleda človeka v oči,
mu seže v roko
in pomaha v slovo.*

Tekmovalci so se pomerili v sedmih disciplinah: balinanju, ruskem kegljanju, vodenju žoge, metanju kroglic na palice, pikadu, vlečenju vrvi in šahu. Posamezna tekmovanja so potekala na različnih bližnjih lokacijah. Navijači smo športno navijali in se veselili vsakega podrttega keglja, dobrega meta pri balinanju, zadete tarče pri pikadu in uživali v spretnostih pri metanju kroglic in vodenju žoge. Vsi tekmovalci so se zelo izkazali. Najuspešnejšim smo podelili pokale in medalje. Skupni zmagovalec je bila ekipa kluba CVB Murska Sobota, ki je prejela tudi prehodni pokal.

Zahvaljujemo se vsem, ki so prireditve podprli in pomagali pri uspešni izvedbi: članom mariborskega kluba in društva bolnikov po možganski kapi, Združenju CVB Slovenije, Mestni občini Maribor, Zdravstvenemu domu Maribor, Društvu upokojencev Tabor, predstavnikom družbi Šport Maribor, podjetjem Novo Nordisk, Prohit, Alluminium Ketty Emmi, Alumat, Vzajemna, Sintal Maribor, Zavod PPC Tezno, Pekarna Kaučič, Keksarna Brodnjak, Hlebček, Radenska, Zadruga Selnica in številnim prostovoljcem, med drugimi povezovalcu prireditve g. Mitji Šešku in dijakom II. gimnazije Maribor pod mentorstvom prof. Saše Mikića.

Zmagovalna ekipa iz Murske Sobote

Na koncu smo prijateljem pogledali v oči, jim segli v roko in pomahali v slovo.

KAKO URESNIČUJEMO PROGRAM AKTIVNOSTI

Avtorji prispevka: Mirko Topolovec - predsednik, Lidija Salomon - sekretarka

Fotografije: arhiv društva

Uvod predsednika

Spoštovane članice, dragi člani društva,

»vlaganje v zdravje je vložek v razvoj družbe,« je zapisala diabetologinja dr. Jelka Zaletel, dr. med., in še kako prav ima. Ena od tem svetovnega dneva sladkorne bolezni, ki ga obeležujemo 14. novembra po celem svetu, je dostop do zdravljenja sladkorne bolezni. Potreben je vseživljenjski pristop, s katerim se opolnomočijo posamezniki, bolniki v vseh življenjskih obdobjih, in oblikujejo pogoji, ki bodo vsem omogočali zdravo prehranjevanje in redno telesno dejavnost. V programskih aktivnostih smo si zadali cilje, da bo vsak član deležen pomoči pri usklajeni oskrbi med ravnmi zdravstvenega varstva. Ugotovimo lahko, da smo v Sloveniji proti velikemu številu manj razvitih držav na boljšem, da bolniki prejema inzulina brezplačno, da imamo najnovejša zdravila in predvsem je zelo dobro poskrbljeno za otroke. Še naprej se bomo v društvu zavzemali za brezplačno odobritev 50 testnih lističev za diabetike s sladkorno boleznijo tipa 2. Danes smo priča naporom ministra in Ministrstva za zdravje RS, da se za ljudi bolje poskrbi, da bomo kronični bolniki in starejši ponovno prišli do svojih družinskih zdravnikov. Veliko ljudi nima računalnika in medicinska sestra po telefonu ne more biti v vseh primerih tista, ki bo odločila o sprejemu pri osebnem zdravniku.

Pred nami je nov letni program aktivnosti za 2023, ki je zelo obsežen. Pridobili smo ugodne cene za edukativna zdravstvena okrevanja v zdraviliščih in na morju. Povezali smo se z Društvom za srce in ožilje in ponovno sodelujemo s študenti Medicinske fakultete Maribor. Glede na organiziranost Zveze društev diabetikov je v naše društvo vključenih več kot 850 članov iz 23 občin. IO društva je sklenil, da v občinah, ki imajo več kot 25 članov, organizira obliko dela, ki bo v občini vključila še večje število članov. Pričeli smo z občinami Slovenska Bistrica, Ruše, Kungota in Šentilj.

Za člane in občane bližnjih občin Ruše in Kungota smo pričeli z brezplačnimi meritvami in predvsem v Rušah bili zelo uspešni, saj smo sladkor in krvni pritisk izmerili več kot 70

občanom. Aktivnosti bodo potekale vse leto, zaključili pa jih bomo s predavanjem o sladkorni bolezni za vse občane. V Kungoti smo se povezali z organizacijo upokojujencev in skupaj z diabetiki iz te občine bomo organizirali predavanje in meritve za vse občane.

IZOBRAŽEVANJE

UČNE DELAVNICE

V društvu si že vrsto let prizadevamo slediti izobraževanju za varno prihodnost, ki je tema tudi ob svetovnem dnevu sladkorne bolezni za obdobje 2021-2023. Učne delavnice, ki so dolga leta naša stalna oblika izobraževanja, nudijo prav to, kar si želimo narediti za slehernega bolnika - opolnomočiti ga za vodenje svoje sladkorne bolezni. V štirih korakih za izboljšanje sladkorne bolezni, ki jih kot delavnice mesečno izvajamo vse leto, spregovorimo o bolezni, dejavnikih tveganja in ob pomoči zdravstvenih delavcev opozarjamo na posledice bolezni. Pridružite se našim predavanjem in spoznali boste veliko novega o sladkorni bolezni.

Laično svetovanje za sladkorno bolezen je vsem dostopno brezplačno. Temelji na osebnem pristopu člana društva laičnega svetovalca, na nesebični pripravljenosti za medsebojno pomoč, podporo in spodbudo pri soočanju s sladkorno boleznijo. Velikokrat je dovolj že prisluhniti človeku, ki ima težave, in mu s tem omiliti občutek strahu in zaskrbljenosti. Na svetovanje se lahko naročite po odprtem telefonu (064 169520) v društvu.

Mirko Topolovec, laični svetovalec

Svetovanje v stiskah in težavah

Za odprti telefon smo se odločili v obdobju, ko je bil koronavirus najbolj prisoten in je ogrožal ljudi s kroničnimi boleznimi. Člani niso prihajali v društvo, malo je bilo osebnih stikov, s telefonom pa smo želeli ohranjati socialne stike. V želji po obvladovanju stresa, zmanjšanju občutka strahu, panike in zaskrbljenosti vam je na razpolago ODPRTI TELEFON (064 169520), in sicer vsako sredo od 9. do 11. ure. Z veseljem vam bomo pomagali.

Lidija Salomon, mentorica za svetovanje osebam v stiski in težavah

SOCIALNA POMOČ

Komisija za reševanje socialnih stisk naših članov tudi v letu 2023 deluje na osnovi sprejetega pravilnika. V kolikor ste v ekonomsko-socialni stiski in pomoči potrebni, nam pišite oziroma se oglasite v društvu. Pomagali vam bomo po svojih najboljših močeh.

TELESNA AKTIVNOST

Stezno kegljanje in namizni tenis - vadbe v Dvorani Tabor; za naše člane BREZPLAČNO.

Pikado in rusko kegljanje - vadbe na Trubarjevi 15, Maribor; za naše člane BREZPLAČNO.

Plavanje - Športni park Ruše in Pri-

stan Maribor; ob predložitvi članske izkaznice CENEJE.

Že vrsto let v mesecu maju sodelujemo na športnih igrah invalidskih in humanitarnih organizacij v Mariboru. Tako smo tudi letos iz vrst svojih športnikov sestavili ekipe za tekmovanje v namiznem tenisu, steznem kegljanju, pikadu in kegljanju na vrvici. Sodelovalo je več kot 20 naših članov in vrnili smo se s pokalom v pikadu.

DRUŽENJA

Marca smo praznovali dan žena in obdarili svoje članice.

Aprila smo se družili na Svečinski poti, na pohodu smo občudovali lepote naše pokrajine.

V velikem številu smo se člani društva udeležili dneva odprtih vrat in Krkinega tedna humanosti in prostovoljstva v Novem mestu. S tremi avtobusi smo se odpeljali v tovarno Krka in imeli kaj videti.

Praznik češenj je nepozabno doživetje. Junija se nas je 65 članov društva odpeljalo v Goriška Brda. Kljub slabemu vremenu so nas v Brdih pričakali sonce in prijazni Brici. Veliko je bilo češenj in nikogar ni bilo, ki ne bi poskusil tega sadeža. Veliko krajev smo si ogledali.

EDUKATIVNO ZDRAVSTVENO OKREVANJE

Februarja smo se na okrevanje odpravili v Moravske toplice. Edukativna zdravstvena okrevanja v zdraviliščih sodijo med tiste preventivne programe društva, ki se jih člani zelo radi udeležijo. Izvedli smo meritve sladkorja, se udeležili predavanj in skrbeli za telesno aktivnost.

Konec aprila smo se odpravili na okrevanje na morje in prvomajske praznike preživel v Njivicah na otoku Krku. Nekaj lepih dni smo uživali v lepem vremenu, bili aktivni, telovadili, se sproščali ob smehu, se pogovarjali o tegobah sladkorne bolezni, osebnostno rasli in si nabirali novih moči.

Maja smo bili na zdravstvenem okrevanju v Izoli, v hotelu Delfin.

Naši člani so bili vseh sedem dni zelo aktivni, za kar je poskrbel Center za krepitev zdravja Izola. Vodna aerobika, nordijska hoja, sprostivna vadba v telovadnici, sprehodi pa so ob kopanju dopolnili pestro življenje.

Spoštovani člani! Vesel sem, da društvo deluje dobro, za kar se zahvaljujem celotnemu IO in NO ter sekretarki društva. **OSTANITE ZDRAVI IN OSPANIMO SKUPAJ, SAJ BOMO SAMO TAKO PREMAGALI STISKE IN TEŽAVE.**

NAŠ DOM – ZGODOVINA

avtor: Milan Kotnik

fotografije: arhiv društva

Društvo Dom invalidskih društev Maribor na Trubarjevi ulici 15 je pričelo s svojim delovanjem leta 1989, ko je s sklepom takratne skupščine mesta Maribor, nekdanji Dom Antona Skale prejelo v upravljanje pet invalidskih društev: Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Društvo duševno prizadetih Sožitje, Društvo za cerebralno paralizo Sonček, Društvo invalidov in Društvo civilnih invalidov vojn. Kot ustanovni člani so formirali prvi odbor za skupno delo v novih prostorih. Da so sploh prejeli nove prostore, je bila zasluga takratnega sekretarja Društva gluhih in naglušnih Podravja Maribor Božidarja Raušla, ki si je dolgo aktivno prizadeval zagotoviti ustrezne prostore za takrat vedno bolj aktivna društva in njihove dejavnosti.

Stavba, ki ima danes več kot 100 let, je čudovita rustikalna vila s številnimi lesenimi ornamentami (notranjimi in zunanji leseni okraski - obrobami) in dvema balkonoma z leseno ograjo, ki gledata na cesto proti mestnemu parku. Na dvorišču je še ena manjša pokrita stavba, spodaj zidana, zgoraj lesena z med seboj razmaknjenimi letvicami, ki je namenjena shranjevanju oziroma skladišču. Na dvorišču so še številne ograjene okrogle in podolgovate gredice. Okoli dvorišča je kovinska kovana ograja z umetelno izdelanimi ornamentami, medtem ko je na zadnji strani proti blokom živa meja.

Poslovna stavba v treh etažah je nudila najprej prostor za delovanje in pisarne za pet društev, imeli pa so tudi večnamenske skupne prostore, kjer so lahko izvajali svoje aktivnosti za člane - invalide. Za zunanje dejavnosti so imeli na razpolago izjemno veliko dvorišče z vrtnimi gredicami, kjer so še danes zasajene in cvetijo vrtnice, in pokrito leseno utico, kjer so se člani lahko poletni hladili v senci. Stavba je pod spomeniškim varstvom.

Z leti se nam je pridružilo še pet društev, štiri invalidska in eno humanitarno društvo: Društvo ILCO, Zveza ILCO, Društvo vojnih invalidov, Društvo multiple skleroze in Društvo diabetikov. Skupaj so vsa društva vključevala kar 7000 invalidov iz Maribora in občin v Podravju.

Zavedali so se, da je treba za kvalitetno sobivanje in izvajanje številnih raznovrstnih dejavnosti društev zagotoviti izvršni odbor, ki bo skrbel za medsebojno urejene odnose in zagotavljal finančne in materialne pogoje za nemoteno izvajanje posebnih socialnih programov vseh društev. Prvi upravnik doma je bil Djuro Zvonar, ki je z vestnim delom pripomogel k temu, da je delo tako različnih invalidskih društev potekalo v svojevrstni simbiozi. Za vedno več pridruženih društev je bilo nato premalo prostora, zato so leta 1994 začeli s projektom širitve v nov prizidek, kjer bi bili večnamenski prostor, novi toaletni prostori ter pisarna, kar je bilo dokončano leta 1996.

Leta 2009 se je uradno ustanovilo društvo Dom invalidskih društev Maribor in sprejelo Pravila (statut). Prvi predsednik je bil Taras Poljanec. Leta 2013 sem bil soglasno izvoljen za predsednika društva Milan Kotnik. Podpredsednica je bila Lidija Šestak Zorič. To častno funkcijo predsednika opravljam še danes. Podpredsednik je Martin Benko.

Cvetoče dvorišče Dom

Prepričani smo, da je takšen primer dobrega sobivanja kar desetih društev v eni poslovni stavbi edinstven v Sloveniji in širše v Evropi. Ponosni smo lahko, da smo z odprtim pristopom omogočili še več društvom sodelovanje in izvajanje posebnih socialnih programov in aktivnosti za številne invalide.

Pred obnovo balkona

Po obnovi

Društvo Dom v vsem svojem sijaju

Leta 2014 je spodnji balkon iz betona zaradi starosti začel pokati in se krušiti in sčasoma je postal nevaren za spodaj mimoidoče, zato smo pristopili najprej k zaščiti s podpornimi stebri in pozivali vodstvo Mestne občine Maribor k sanaciji. Po dveh letih neuspešnih pozivov vodstvu občine in ob ugotavljanju, da je še več delov stavbe potrebnih prenove, smo se odločili, da bo pet invalidskih društev šlo v skupno akcijo in zagotovilo lastna sredstva za obnovo stavbe in sanacijo nevarnega balkona. Sredstva smo prispevali: Društvo gluhih in naglušnih Podravja Maribor, Medobčinsko društvo Sožitje Maribor, Društvo za cerebralno paralizo Sonček, Društvo invalidov Maribor in Društvo civilnih invalidov vojn Maribor, za kar se jim iskreno in iz srca zahvaljujemo. Ker ima stavba zgodovinsko vrednost in je spomeniško zaščitena, smo zagotovili nadzorni odbor, kjer je bil najbolj aktiven Martin Benko. Ob tem smo sodelovali še s pristojnimi službami za pridobitev potrebnih soglasij. Po pridobljenih več ponudbah smo sklenili pogodbe z izbranimi izvajalci.

V sanaciji smo izvedli naslednja dela:

- » sanacijo fasade z novim opleskom;
- » sanacijo in delno zamenjavo poškodovanega balkona;
- » lokalno sanacijo kritine, obrob in žlebov na strehi;
- » oplesk stavbnega pohištva: oken, balkonske ograje, vrat;
- » ureditev odvodnjavanja ob objektu;
- » nov plinovodni kotel za ogrevanje.

Pri barvanju betonskega in kovinskega dela celotne ograje ob dvorišču so nam priskočili na pomoč dijaki Biotehniške šole Maribor, za kar smo jim izredno hvaležni.

V društvu Dom smo v času mojega predsedovanja leta 2014 prvič zaposlili sodelavca invalida za izvajanje programa družabništva ob sodelovanju Zavoda RS za zaposlovanje. Z vključevanjem prej brezposelnih invalidov smo nadaljevali vsa leta, več let pa smo zaposlovali tudi sodelavca invalida za pomoč pri izvajanju dejavnosti društva Dom za polovični delovni čas.

Danes je društvo Dom čudovita lepo obnovljena stavba z izjemno vestno urejenim dvoriščem, ki je prijeten kraj za koristno preživljanje prostega časa za vse generacije. Ob-

krožajo ga lepo urejene cvetlične gredice na dvorišču in cvetlična korita na obeh balkonih, za kar smo večkrat prejeli priznanje zlata vrtnica Hortikulturnega društva Maribor za najlepše urejeno dvorišče. V društvu Dom bomo še naprej skrbeli za zagotavljanje pogojev za izvajanje številnih posebnih socialnih programov.

Člani se lahko vključujejo v najrazličnejše in raznovrstne aktivnosti na področju kulture, športa in rekreacije, družabništva, informiranja, ohranjanja zdravja, sodelujejo na številnih delavnicah in se udeležujejo različnih predavanj.

Društvo Dom je odprt prostor za druženje različnih generacij raznovrstnih invalidov, ki se medsebojno spoznavajo in sodelujejo.

Neprenehoma se trudimo, da so naše aktivnosti dostopne vsem udeležencem, kar nam uspeva v veliki meri s pomočjo naših srčnih prostovoljk in prostovoljcev ter zaposlenih v društvih.

Hkrati pa vsem sodelujočim društvom in invalidom z dobrim sodelovanjem omogočamo boljše in enakopravnejše vključevanje v življenje in delo širše v družbi.

Darko Šerjan in Mira Meš Pivec pred cvetličnim koritom

S KVAČKANJEM V GUINNESSOVO KNJIGO REKORDOV

avtorica: Suzana Panič

fotografije: arhiv društva

Uspel nam je največji slovenski kvačkarski izziv Slovenija kvačka

Postati uradni Guinnessov svetovni rekorder je še naprej zelo visoko na seznamu želja nešteti posameznikov po vsem svetu. Tega se zavemo vsak dan znova, ko uredniki za rekorde pregledujejo na desettisoče prijav, ki jih prejmejo vsako leto.

Ampak naši kvačkarski skupini se je uspelo prebiti na sam vrh. 212 vztrajnih kvačkaric nas je uspelo povezati vseh 212 slovenskih občin in ustvariti neverjetne umetnine. Vsi udeleženci iz 212 občin smo nakvačkali vsak svoj občinski grb v velikosti 160 x 120 cm. Za to smo porabili 539 kg preje in 21.200 ur dela. Začeli smo 15. septembra 2021 in zaključili 26. decembra 2022. Za vsak kvačkan izdelek posebej so vztrajne roke porabile od 90 do 120 ur. Projektna in idejna vodja kvačkanja je bila Jadranka Smiljič iz Slovenj Gradca.

Za ta zanimiv projekt sem izvedela na spletu. Prijavila sem se, saj že od rane mladosti rada ustvarjam z nitmi. Naučila sem se vezanja, pletenja, šivanja in na koncu še kvačkanja. Moj del projekta je bil nakvačkati grb občine Škocjan iz jugovzhodne Slovenije. Grb ima izredno zahtevno upodobitev avtoportreta. V začetku je bilo težko, ko pa so se začeli poznati prvi vidni rezultati dela, sem dobila še večji zagon. To je bil moj veliki izziv, ki sem si ga zadala v življenju. Vsak dan sem bila nase bolj ponosna. Še več elana pa sem dobila takrat, ko sem izvedela, da nas je ga. Smiljič uspela uvrstiti na tekmovanje za Guinnessov rekord.

Za vpis v Guinnessovo knjigo rekordov je bilo treba zbrati 1000 različnih izdelkov v kvačkani tehniki. Skupaj z 212 grbi je bilo treba narediti še 888 izdelkov. Mi smo jih na koncu uspeli skupaj narediti 1200 kosov. Dosegli smo neverjeten uspeh, ki ga na svetu ni dosegel še nihče. Tako smo bili na svoje veliko veselje izbrani in vpisani v Guinnessovo knjigo rekordov. Ponosna sem nase in na našo celotno slovensko ekipo kvačkarjev.

Suzana Panič Guinnessova rekorderka v društvu

JAVNA TRIBUNA MINISTER POSLUŠA

avtor: Milan Kotnik

Člani društva smo se 17. 3. 2023 udeležili Javne tribune: Minister poslušaj - Luka Mesec - za področje sociale, ki je bila v Mariboru. V imenu skupnosti oseb z okvaro sluha smo ministru predstavili predloge za naslednje nerešene probleme oseb z okvaro sluha - državljanov RS za izenačevanje pravic:

zagotoviti mladim gluhih ljudem tolmačenje v slovenski znakovni jezik ves čas izobraževanja in v vseh življenjskih situacijah; zahtevo po priznanju stoddotne telesne okvare v primeru gluhoste; opozorili smo na neenakost pri zaposlovanju in zaposlitveni rehabilitaciji; povečanje komunikacijskega dodatka in zahtevo za pridobitev invalidnine od nastanka gluhoste. Opozorili smo tudi na problem socialne izoliranosti in izključenosti oseb z okvaro sluha. Minister Luka Mesec je prisluhnil našim pobudam, si jih zapisal in obljubil odgovore, širšo razpravo ter reševanje problemov.

Predsednica društva Ernestina Savski in minister Luka Mesec

ŽIVETI DRUGAČNOST, ŽIVETI Z DRUGAČNOSTJO

17. 3. 2023 smo se udeležili Radijske tribune RTV SLO Radio Maribor, ki so jo pripravili na sedežu GT22 v Mariboru v sodelovanju z Zavodom za zaposlovanje invalidov v kulturi RAZVOJ, kjer je potekal pogovor s predsednico države Natašo Pirc Musar. S predsednico društva GNP Maribor Ernestino Savski sva na Radijski tribuni predstavila drugačnost oseb z okvaro sluha.

Milan Kotnik, strokovni delavec – sekretar, dr. Nataša Pirc Musar, predsednica Republike Slovenije, Ernestina Savski, predsednica društva

PRIPRAVE NA 90-LETNICO DELOVANJA DRUŠTVA

avtorica: Ernestina Savski

Devetčlanski organizacijski odbor se je prvič sestal 28. februarja. Pripravili bomo bilten.

Svečanost in kulturni program ob 90-letnici bo 25. novembra v Narodnem domu Maribor.

Častna pokroviteljica 90. obletnice bo predsednica države, dr. Nataša Pirc Musar.

V novembru bomo pripravili:

- » 2.-24. 11.: tritedensko celodnevno razstavo v nakupovalnem centru Supernova Maribor o aktivnostih društva;
- » 15. 11.: Dan odprtih vrat društva;
- » 22. 11.: Tiskovno konferenco v društvu.

Pri izvedbi aktivnosti ob 90-letnici bodo pomagali člani in prostovoljci, Mestna občina Maribor, občine Podravja in številni donatorji, ki se jim vsem iskreno zahvaljujemo.

VRHUNSKI USPEHI NAŠIH ŠPORTNIKOV

3. 3. 2023 Državno prvenstvo (DP) invalidov, veleslalom; 1. mesto Robert Debevec, 3. mesto Jaka Debevec in med ženskami 3. mesto Kaja Debevec

4. 3. 2023 DP gluhih, badminton, Novo mesto; 1. mesto Robert Debevec

4. 3. 2023 DP invalidov, šah, Ljubljana; 2. mesto ekipno DGNP MB

25. 3. 2023 DP gluhih, bowling dvojice, posamezno; 1. mesto Robert Debevec in Bedrija Črešnik

22. 4. 2023 DP gluhih, bowling trojice; 1. mesto DGNP Maribor, Robert Debevec, Bedrija Črešnik in Shkelzen Dacaj

6. 5. 2023 Ribiški turnir, Videž; 2. mesto DGNP Maribor in 3. mesto posamezno

20. 5. 2023 smo v društvu organizirali turnir v športnem ribolovu v Pesnici. Med sedmimi ekipami je v močni konkurenci naša ekipa osvojila 3. mesto.

Odlično 3. mesto je dosegel tudi Marjan Bratkovič.

Naš sekretar Milan Kotnik je uspešno zaključil usposabljanje za strokovnega delavca za šport invalidov 1. stopnje,

Prireditev Izbor športnika Maribora 2022, gluhi prejemniki priznanj

športno treniranje šaha in 7. 5. 2023 še športno treniranje pikada.

23. 5. 2023 je potekala svečana prireditev Izbor športnika Maribora 2022 v Hotelu Habakuk v organizaciji Športne zveze Maribor in Mestne občine Maribor. Zelo smo ponosni, da sta naša najmlajša člana prejela priznanje, in sicer Kaja Debevec za najboljšo mlado športnico med invalidi in Jaka Debevec za najboljšega mladega športnika med invalidi. Naše društvo pa je za odlično delo v športu prejelo plaketu za spodbujanje športa invalidov med vsemi invalidskimi društvi v Mariboru. Ponosni smo, da so med uspešnimi športnicami in športniki tudi najmlajši. V društvu bomo še naprej zagotavljali pogoje za organizirano vadbo: telovadbo, pikado, šah, rusko kegljanje in namizni tenis. 22. 3. 2023 smo predali namenu novo mizo za namizni tenis, ki smo jo kupili v sodelovanju z invalidskimi društvi; vsako društvo je prispevalo tretjino denarja za nakup.

Vsem športnicam in športnikom za izjemne uspehe iskreno čestitamo.

DOBRODELNOST, DONACIJE

Člani društva smo aktivni že vrsto let tudi pri zbiranju starega časopisnega papirja in na tak način pridobimo dodaten denar za številne društvene aktivnosti, hkrati pa pomagamo ohranjati slovenske gozdove in naravo. Skupaj smo v devetih letih zbrali že več kot 30 ton starega papirja.

Da so člani dobrodelni in radi pomagajo drug drugemu tudi v nepričakovani stiski, dokazuje hitra donacija ge. Alojziji Virc, ki je marca dobila rabljen televizor, ko se ji je stari pokvaril. »Najlepša in iskrena hvala tolmačici Anji Kotnik za podarjeni televizor. Zelo sem vesela, da lahko spet gledam TV-oddaje.«

OBISK PRI NAJSTAREJŠI ČLANICI

Skupaj s sekretarjem Milanom Kotnikom, Srečkom Veitom in tolmačico Anjo Kotnik sem 18. 4. 2023 obiskala našo najstarejšo članico go. Rozalijo Čeh, ki je lani avgusta dopolnila častitljivih 100 let. V društvo se je včlanila šele malce pred novim letom zaradi težav s sluhom in na pobudo našega člana Srečka Veita. S hčerko sta bili zelo veseli našega obiska. V sproščnem pogovoru nam je pripovedovala o številnih zanimivih dogodivščinah in pogostokrat tudi težkemu življenju.

Člani društva na obisku pri stoletnici Rozaliji Čeh

BOB LETA

Na povabilo časopisne hiše Večer smo se člani društva v soboto, 1. 4. 2023, udeležili prireditve Bob leta v Slovenskem narodnem gledališču. Bob leta je od leta 1999 akcija, v kateri izbirajo najboljše izjave po mnenju bralcev in slovenske javnosti, izbirajo pa med tistimi, ki so vsak dan v objavljene Večeru. Program je bil s kulturnimi točkami zelo zanimiv. Boba je dobil Dan Podjed za izjavo: »Imamo cel kup gurujev sreče, ki nas prepričujejo, da nismo srečni in da se moramo potruditi, da bomo bolj. A mislim, da bomo najbolj srečni takrat, ko se bomo nehali truditi biti srečni in ko bomo namenili pozornost drugemu.« Tudi naš sekretar Milan Kotnik je bil leta 2008 izbran za najboljši bob z izjavo: »Država je pogosto bolj gluha od nas gluhih.«

Člani društva na Bob leta

DRUŠTVO ŠTUDENTOV INVALIDOV SLOVENIJE

ZA BOLJŠE MOŽNOSTI ŠTUDENTOV S POSEBNIMI POTREBAMI

Avtorici: Nataša Mauko Zimšek in Alenka Gajšt

VRSTNIŠKA PSIHOLOŠKA POMOČ ZA ŠTUDENTE S POSEBNIMI POTREBAMI

Pomoč je namenjena vsem, ki ste se zaradi študijskih in ostalih obremenitev znašli v stiski oziroma bi potrebovali predvsem to, da vam nekdo prislusne in vas usmerja pri iskanju rešitev. Namenjena je predvsem študentom v čustveni oziroma duševni stiski, ki ne izhaja iz diagnosticirane duševne bolezni. V kolikor bi ocenili, da so težave globlje, boste usmerjeni na ustrezno strokovno pomoč.

Pogovor izvajajo študenti s posebnimi potrebami, ki imajo za nudenje tovrstne podpore tudi primerno izobrazbo in znanja s področja psihologije in svetovanja. Da je čim manj stresno in logistično naporno, pogovor poteka kot videoklic preko spletne aplikacije.

Če čutite potrebo po tovrstnem pogovoru, pišite na svetovalnica@dsis-drustvo.si in usmerili vas bomo do proste svetovalke ali svetovalca. Vse svetovalke in svetovalci so zavezani k strogi zaupnosti in varovanju osebnih podatkov.

IZOBRAŽEVANJA ZA KARIERNE SVETOVALCE NA VISOKOŠOLSКИH INSTITUCIJAH

Kljub pridobljeni visokošolski izobrazbi imajo mladi s posebnimi potrebami pri prehodu na trg dela in iskanju prve zaposlitve precejšnje težave. Predsodki delodajalcev in ne fleksibilnost delovnega okolja na eni strani ter pomanjkanje delovnih izkušenj in strah pri mladih s posebnimi potrebami lahko še tako izobražene in motivirane mlade ljudi pahnejo v kolesje dolgotrajne brezposelnosti. Da bi študentom s posebnimi potrebami pomagali s svetovanjem na področju kariernega načrtovanja, smo v Društvu študentov invalidov Slovenije izvedli različna izobraževanja za karijerne svetovalce Univerze v Ljubljani, Univerze v Mariboru in Nove univerze ter nekaterih samostojnih visokošolskih zavodov. Prav tako smo sodelovali na različnih posvetih in okroglih mizah, ki so se nanašale na zaposlitvene priložnosti in ovire za mlade s posebnimi potrebami.

Področju zaposlovanja se posvečamo tudi v mednarodni mreži LINK, kjer bomo pripravili smernice za karijerne svetovalce.

Na društvu v pomoč študentom in diplomantom s posebnimi potrebami deluje skupina Skupaj do dela, kjer si mladi izmenjujejo izkušnje in prislusneje uspešnim zgodbam starejših kolegov.

TEČAJ ANGLEŠKEGA JEZIKA

Angleščina je jezik, ki ga srečamo že skoraj na vsakem koraku. Druženje z ljudmi iz različnih držav, potovanja, dodatna izobraževanja - za vse to potrebujemo znanje angleščine, znanje tujega jezika je pogosto tudi pogoj za zaposlitev. Prav zato smo za svoje člane letos izvedli tečaj angleščine s poudarkom na konverzaciji, da lahko pridobljeno znanje uporabijo tudi v praksi. Tečaj je izvajala naša članica Agnes Kojc, sedaj že magistrica prevajanja in tolmačenja. Tako je bila aktivnost koristna za vse - udeleženci so pridobili znanje jezika in samozavest za komuniciranje, Agnes pa delovne izkušnje s poučevanjem.

PROJEKT URBANE AKTIVNOSTI MLADIH (YOUTH URBAN ACTION)

Uspešno smo zaključili z dvoletnim mednarodnim mladinskim projektom, v katerem je sodelovalo več kot 40 mladih in mladinskih delavcev iz 5 evropskih držav. Izvedli smo dva usposabljanja za mladinske delavce in urbano akcijo mladih, kjer so mladi pridobili izkušnje z uličnim nastopanjem, nagovarjanjem občinstva in videoprodukcijo.

Na podlagi izvedenih aktivnosti smo v zaključni fazi projekta izdali priročnik za mladinske organizacije in mladinske delavce, v katerem smo predstavili primere dobrih praks in izkušenj z izvajanjem vključujočih mladinskih projektov ter spoznanja z izvajanjem omenjenega projekta Youth Urban Action.

V projektu je nastala tudi ulična predstava, tako imenovana urbana akcija, ki smo jo izvedli v Barceloni. Posnetek le-te in priročnik si lahko ogledate na spletni strani Društva študentov invalidov Slovenije pod zavihkom Projekti na povezavi <https://www.dsis-drustvo.si/projekti-dsis/youth-urban-action/>.

MEDOBČINSKO DRUŠTVO CIVILNIH INVALIDOV VOJN MARIBOR

DEL AKTIVNOSTI V LETU 2023

Avtor: Slavica Jarc

Fotografije: arhiv društva

V MDCIV Maribor smo tudi v letošnjem letu organizirali in sodelovali na kar nekaj dogodkih, od športnih tekmovanj in kulturnih dogodkov do druženj na ekskurziji.

ŠPORTNI PROGRAM

Ekipa društva je v Novem mestu sodelovala na 29. ŠI ZCIVS v streljanju s serijsko zračno puško in osvojila 1. mesto.

Na ŠI ZDCIVS v steznem kegljanju v Pivki se je naš član uvrstil na 3. mesto.

6. maja so se predstavniki društva v Ljubljani udeležili tradicionalnega pohoda ob žici.

V vrtnem kegljanju so se člani društva pomerili z DU Rogoza na meddruštvenem turnirju, na

14. ŠI invalidov MOM sta naša člana v ruskem kegljanju zasedla 2. mesto tako v ženski kot v moški konkurenci posamezno ter ekipno ženske, moška ekipa pa se je uvrstila na 3. mesto. Tudi na 32. ŠI ZDCIVS, ki so potekale na kegljišču ZSS na Okroglem, se je ekipa društva razveselila 1. mesta.

V septembru bo naše društvo organiziralo ŠI CIVS v hoji in pikaču, meseca oktobra pa bodo naši tekmovalci v hotelu Zarja na Pohorju sodelovali na ŠI CIVS v šahu za posameznike.

DRUŽABNA SREČANJA IN EKSKURZIJA

Na pomladanskem družabnem srečanju smo prislusnili koristnim nasvetom Adriane Dolinar in Rajka Škariča, ki sta nam jih podala v okviru predavanja na temo »Pogosto spremljani ukrepi za povrnitev zdravja«.

V prostorih Jamarskega doma na Gorjuši so se člani društva udeležili proslave ob Dnevu civilnih invalidov vojn Slovenije, ki so ga s kulturnim programom obogatila igralka Saša Pavček in citrarki Glasbene šole Domžale.

Čeprav smo letos izvedli ekskurzijo šele ob koncu meseca junija, nam jo je popestrilo »aprilsko« vreme. Že na poti do prvega postanka so se nam pridružile dežne kaplje. Na posestvu Kolarič v Sveti Ani sta nam lastnika, zeliščarka Danica in čebelar Jože, predstavila svoj zeliščni vrt. Gospa Danica ga je začela urejati pred leti, medtem ko je skrbela za svojo bolno mamo. Kot velika zagovornica zdravega življenja je še posebej ponosna na svoje dišeče in zdravilne rastline, saj na njenem vrtu »skoraj za vsako bolezen rožca raste«.

V zemljanki oziroma čajnici, ki je zgrajena iz starega ostrešja, skrita v hrib in opremljena s predmeti družinske dediščine lastnikov, smo se seznanili z zelišči in z njihovimi pripravki, o njihovem pomenu in njihovi uporabi (čaji, tinkture, sirupi, mazila).

Okrepčali smo se v ribiškem domu v Zg. Konjišču. Na žalost se zaradi močnega naliva nismo mogli sprehoditi po sprehajalnih poteh med tamkajšnjimi ribniki.

V Zgornji Voličini smo se ustavili na urejeni kmetiji, ki se ukvarja z rejo krav molznic. Za njo skrbita Alberto in Mateja Kocbek. Pri Kocbekovih so se pred leti odločili za prsto rejo, to je za živalim prijazen način reje. Krave so brez privezov, po hlevu se prosto gibljejo in iz njega odhajajo na pašo. Ker nimajo težav z gibanjem so bolj zdrave in proizvedejo tudi več mleka.

Z zanimanjem smo si ogledali molžo z robotom v katerega krave same vstopajo in izstopajo. Avtomat jim najprej opere

seske, nato jim na vime namesti sesne čaše in opravi molžo, medtem pa se krave mirno hranijo. Večino mleka prodajo mlekarnam, nekaj pa ga predelajo v domače jogurte, skuto in sir za žar. Njihove izdelke smo lahko pokusili in se sami prepričali o njihovi kvaliteti.

Na kmetiji smo si ogledali tudi skrivni bunker s partizansko bolnišnico Cafa, ki se nahaja pod gospodarskim poslopjem. Partizanska bolnišnica na srečo ni bila nikoli izdana in tako ostaja kot velik spomenik humanosti v težkih časih nemške okupacije med 2. svetovno vojno.

V mesecu septembru načrtujemo večdnevno ekskurzijo v Izolo, oktobra kostanjev piknik in predavanje z zdravstveno tematiko, novembra martinovanje, decembra pa tradicionalno novoletno druženje s člani celjskega društva CIV.

Podelitev priznanj na 29. ŠI ZCIVS v streljanju s serijsko zračno puško

MEDOBČINSKO DRUŠTVO DELOVNIH INVALIDOV MARIBOR

SEKCIJA PIKADA MDDIM

25. LET VODENJA PIKADA NAŠE ČLANICE JUSTINE CVETKO

Avtor prispevka: Emerik Topler

Fotografije: arhiv društva

25. obletnica Justininega delovanja v društvu pomeni zanj častitljiv jubilej. Skupaj s člani društva je reševala mnoge probleme in težave, povezane z delovanjem društva, in se skupaj z njimi tudi velikokrat veselila. Z njo je bilo kar nekaj predsednikov društva, ki imajo različne poglede in ki se na različen način lotevajo reševanja težav društva. Preživela je mnoge menjave v vodstvu in pri tem vseskozi ohranjala svoj položaj in delo društva, saj najbolj pozna njegov ustroj delovanja in predvsem probleme sekcij in članov.

Kot članica društva je zelo uspešno vodila sekcijo pikada in pomagala reševati probleme vseh ostalih sekcij. Po njeni zaslugi je sekcija pikada ena najbolj uspešnih invalidskih športnih dejavnosti znotraj društva, v MOM, v regiji in na državnih ravni. Svet invalidov MOM vsako leto organizira športne igre invalidov za vse člane invalidskih društev. Deset let vodi izvedbo tekmovanja v pikado v SIMOM. Prav tako vodi pikado ob srečanju invalidskih društev pri Termah Fontana.

V letošnjem letu je s strani MOM prejela priznanje za naj trenerko 2022. Dosežki te sekcije so občudovanja vredni: na tekmovanjih na državni ravni so kar sedemkrat dosegli prvo mesto, dvakrat drugo mesto in enkrat tretje mesto. Justina vodi pikado tudi na raznih športnih srečanjih in prireditvah drugih društev.

Je dobitnica srebrne ter zlate plakete za dosežke vodenja pikada ter za prostovoljno delo v MDDIM. Prav tako je dobi-

tnica priznanja »naj prostovoljec« leta 2013 in leta 2022.

Glede na 25. jubilej njenega delovanja in vse njene tozadevne dosežke in prizadevanja bo svoje delo nadaljevala naprej.

ZDRUŽENJE MULTIPLE SKLEROZE SLOVENIJE, PODRUŽNICA MARIBOR

STROKOVNI IZLET MARIBORSKE PODRUŽNICE V NAJLEPŠO EVROPSKO VAS OLIMJE

Zapisa: Silvija Kukovec

Foto: Stanko Tašner

Založeni z dobro voljo, malico, sladkarijami in informacijami smo se v začetku junija izpod Pohorja z avtobusom ter s prilagojenim prevozom za invalide v organizaciji in ob strokovnem vodenju naše Slavice odpravili na izlet proti Olimju, leta 2009 in 2013 najbolj urejenemu naselju v Evropi. Do Slovenske Bistrice smo se peljali po avtocesti, na tamkajšnji avtobusni postaji pobrali našo Jelko, nato pa kmalu zavili na bolj razgibano pot do naše prve postaje – Jelenov greben.

Tam smo se utaborili pod drevesom na dovozno-parkirnem delu gostišča, ko se je z zelo simpatičnim in praktičnim prevoznim sredstvom pripeljal gospodar. Čeprav smo imeli svojo hrano in pijačo, nas je res prijazno povabil na svojo gostinsko teraso. Posedli smo se za mize in naš skrben predsednik Stanko nas je razveselil s francoskimi rogljički ter kavo, Jelka pa s fantastičnimi flancati. Po prijetni in dobri malici smo se odpravili nahraniti njihove živali (jelene, košute in muflone). Čeprav te seveda niso dejansko lačne, pa so bile, v glavnem košute, koruze zelo vesele.

Nato smo se po hribu navzdol odpeljali do Minoritskega samostana Olimje z veličastno cerkvijo Marijinega Vnebovzetja (velja za eno najlepših baročnih umetnin pri nas), s staro samostansko lekarno z baročnimi freskami (velja za tretjo najstarejšo redovniško lekarno v Evropi) in današnjo zeliščno lekarno.

Obiskali smo tudi Čokoladnico Olimje, kjer smo za domov kupili še nekaj sladkega. Prijeten izlet smo zaključili z obiskom dneva odprtih vrat v poljčanskem domu dr. Jožeta Potrča, kjer so pripravili glasbeno-zabavni program in okusen piknik. Na pikniku smo srečali tudi našega člana Roberta, ki je z ženo obiskal svojega očeta in se z njim poveselel.

MOČNI SKUPAJ - MS

Mariborska skupina za samopomoč pod vodstvom naše Marte je skupina borcev, ki brska po takšnih in drugačnih življenjskih izkušnjah in spoznanjih ter raziskuje različne teme in vprašanja.

Člani se v glavnem ukvarjamo s temo, ki nas osebno nagovarja. Teoretično se poglobljamo v za izbrano temo relevantno literaturo, ki jo povezujemo s svojimi izkušnjami. Temu predstavimo v skupini in sočlane povprašamo po njihovem mnenju in izkušnjah oz. je že sama predstavitev izhodišče za razpravo.

V razpravi se pokaže, kako o obravnavani temi razmišljajo ostali. Pogled na temo se tako v skupini razširi, izbrani problem se osvetli z različnih zornih kotov, s čimer razumevanje teme poglobljamo. Člani skupine lahko sočlanu, ki temo predstavi, predlagamo svoje rešitve problema, vsak sam pa se odloči, kaj bo sprejel, storil.

V razpravi torej skupaj iščemo odgovore na svoja vprašanja. Pri individualnem in skupinskem delu smo blizu znanosti, ki je po jezikoslovcu, prevajalcu, uredniku in duhovniku Jakobu Šolarju imenovana »iskanje resnice«.

Skupino za samopomoč obiskujemo radi, včasih se nas zbere tudi 18. K obravnavi teme o jogi smo pritegnili tudi zunanjo strokovnjakinjo, ki nam je pokazala izvajanje joga na stoli.

V skupini si prisluhnemo in se pogovorimo tudi, če imamo kak osebni problem. Drug drugemu pomagamo s svojimi izkušnjami in spoznanji. Vedno si stojimo ob strani. Pri soočanju s svojimi težavami in njihovim reševanju moč črpamo tudi iz skupine. Našo skupino smo zato poimenovali Močni skupaj - MS.

SONČEK – MARIBORSKO DRUŠTVO ZA CEREBRALNO PARALIZO

UGOTOVITVE Z EKSKURZIJE V STOCKHOLM – DEINSTITUCIONALIZACIJA IN SKUPNOSTNE STORITVE

Avtorica: Lidija Šestak Zorič

Sonček - Mariborsko društvo za cerebralno paralizo se že 41 let zavzema za dobrobit svojih članov v smislu, da jim ponuja kvalitetne programe s poudarkom na neodvisnosti in samostojnosti. Vsak član s cerebralno paralizo je edinstven in ima svoje specifične potrebe, zato je prav, da je vsakdo deležen pomoči, ki jo potrebuje.

V društvu smo odprti za nova znanja, saj si želimo iti v korak s časom na področju življenja oseb z ovirami.

Predsednica društva Sonček Maribor Lidija Šestak Zorič se je letos aprila udeležila ekskurzije na Švedskem zraven vodil-

nih in strokovnega kadra VDC-jev in CUDV-jev iz Slovenije ter predstavnikov Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti.

Obisk je zajel organizacije, ki se ukvarjajo s storitvami za ljudi z ovirami, kot so osebna asistenca, stanovanjske skupine, dnevni centri in aktivnosti, zaposlovanje in svetovanje ter agencija za spremljanje participacije in udeležbe ljudi z ovirami v družbi.

Švedska velja za primer dobre prakse na socialnovarstvenem področju. Na Švedskem so leta 1997 sprejeli poseben zakon o zapiranju institucij (deinstitucionalizaciji) in določili 1. januar 2000 za rok za popolno zaprtje, v nasprotnem primeru je sledila kazen. Institucij nimajo že 23 let! Osebe z ovirami živijo v stanovanjskih enotah, v katerih biva od 4 do 6 uporabnikov (število stanovalcev je določeno z zakonom). Stanovanjske enote morajo biti v urbanih okoljih, narazen, ker sicer nastaja nova mini institucija. Število podpornega osebja v stanovanjskih enotah je prilagojeno potrebam upo-

rabnikov. Nekateri imajo glede na potrebe istočasno dve osebi za nudenje storitev bivanja, v nasprotju z našimi normativi, ki so zelo nizki.

Pomembna je možnost izbire med osebno asistenco in bivanjem v stanovanjski skupnosti.

Deinstitucionalizacijo so omogočili zakon LSS in njegovih 10 storitev ter nacionalni zakon o osebni asistenci. Družinski člani so lahko osebni asistenti brez omejitev, vendar so nam Švedi na primerih pokazali, da najbolje funkcionira, če je družinski član eden oziroma sta dva v primeru, da gre za osebo, ki ima več kot 24-urno osebno asistenco, ostali zaposleni pa so zunanji delavci. Vsak družinski član, ki dela kot osebni asistent, ima enako pogodbo o zaposlitvi ter enake pravice in obveznosti kot ostali asistenti. Lahko so zaposleni za polni ali skrajšani delovni čas. Na Švedskem lahko koristijo osebno asistenco tudi osebe, mlajše od 18 let.

Glede osebne asistence smo se srečali s Hillevi Larsson, ki ima dodeljenih 28 ur osebne asistence na dan, kar pomeni, da sta zaradi njenih potreb štiri ure v dnevu istočasno prisotna dva osebna asistenta. Hillevi je gibalno in intelektualno ovirana oseba. Eden izmed osebnih asistentov je njena mama, ki zraven osnovnih potreb skrbi za njeno dobrobit in je tudi njena zakonita zastopnica. Hillevi živi sama v svojem stanovanju in ji pri tem pomaga pet osebnih asistentov, zaposlenih za polni delovni čas, od tega sta dva družinska člana. Posamezniki se lahko odločajo, da z osebno asistenco živijo s starši ali samostojno. Njena mama razloži, da je Hillevi odrasla oseba in se je odločila za samostojno bivanje v lastnem stanovanju.

ZAKONI ZA LJUDI Z OVIRAMI

Storitve za ljudi z ovirami so na Švedskem v glavnem regulirane v treh zakonih. Eden od pglavitnih je zakon LSS iz leta 1993, ki je primerljiv z našim Zakonom o socialnem vključevanju ljudi z invalidnostmi. Zajema deset storitev. Storitve iz tega zakona financirajo občine, razen osebne asistence nad 20 ur na teden, ki jih financira država po drugem zakonu. Do storitev po LSS so upravičeni:

1. posamezniki z intelektualnimi ovirami, avtizmom ali avtizmu podobnimi stanji;
2. posamezniki s poškodbo glave, ki imajo precejšnje trajne in funkcionalne intelektualne ovire, pridobljene v odrasli dobi, povzročene z zunanjim nasiljem ali telesnimi boleznimi;
3. posamezniki z drugimi obsežnimi trajnimi telesnimi ali duševnimi ovirami, ki nedvomno niso posledica normalnega staranja.

Deset pravic oziroma storitev po zakonu LSS, za katere se lahko zaprosi na občini: svetovanje in druga osebna podpora s strani različnih strokovnjakov; osebna asistenca; spremstvo; kontaktna oseba; pomoč na domu; kratkotrajna bivanja zunaj doma; kratkotrajno varstvo izven doma mladostnikov, starejših od 12 let; rejniške družine ali stanovanja s posebnimi storitvami za otroke ali mladostnike; stanovanja s podpornimi storitvami za odrasle oz. druga posebej prirejena stanovanja; dnevne aktivnosti.

OSEBNA ASISTENCA KOT DEL NACIONALNEGA SISTEMA SOCIALNEGA ZAVAROVANJA

Posamezniki, ki potrebujejo več kot 20 ur osebne asistence pri osnovnih potrebah, zaprosijo zanjo na državni instituciji (do 20 ur odločajo in krijejo občine znotraj zakona LSS), ki odloča in izplača dodatek za osebno asistenco.

Posamezniki s cerebralno paralizo in intelektualno ovirano stjo imajo tudi po 36 ur na dan osebne asistence. Povprečje ur znaša 132 na teden. Več kot 50 odstotkov uporabnikov ima intelektualne ali kognitivne ovire ali so stari manj kot 18 let. Na področju osebne asistence imajo nekaj manj kot 14.000 uporabnikov. Okoli 100.000 ljudi je zaposlenih na osebni asistenci.

ZAPOSLOVANJE

Na Švedskem smo tudi spoznali organizacijo MISA, ustanovljeno leta 1994, ki zaposluje 200 ljudi v 12 enotah na ozemlju Švedske in si prizadeva za zaposlovanje ljudi z ovirami na rednem trgu delovne sile. Izvajajo tudi druge storitve, povezane z delom in šolanjem. Njihov moto je, da vsak lahko prispeva k družbi v delovnem okolju, če ima podporo. Izvajajo storitve za 1300 posameznikov in so del skupine, ki vključuje pet podobnih organizacij. Pri uvajanju v delo na rednem trgu delovne sile v podjetjih posameznika spremlja in uvaja mentor.

ADAPTACIJA STANOVANJ IN TRANSPORT

Na Švedskem imajo posebne zakone za adaptacijo stanovanj in občine so dolžne dodeliti pomoč za obnovo in stanovanjsko namestitve vsem; zakone za poseben transport (za osebe z obsežnimi in trajnimi ovirami), npr. za prevoz med občinami; zakone za tehnične pripomočke in mobilnost in poseben dodatek za vozila (nakup in adaptacijo), npr. starši prejmemo pomoč za nakup ali adaptacijo vozila za svojega otroka.

OSTALA DVA ZAKONA

Za preprečevanje institucionalizacije imajo zraven opisane-ga LSS zakona še Zakon o zdravstveni dejavnosti in Zakon o socialnem varstvu.

ZAKLJUČEK

Na Švedskem, ki velja za najbolj urejeno socialno državo (ob ostalih skandinavskih državah), so očitno razvili sistem skrbi za ljudi z ovirami, ki na splošno velja za vzgled, iz katerega se lahko učimo oziroma ga posnemamo brez nepotrebnega eksperimentiranja. Zdaj se še posebej lahko zgledujemo po njih, ko s podporo Evropske unije v Sloveniji poteka družbeni in politični proces, imenovan deinstitucionalizacija, ki pomeni zapiranje zavodov in institucij ter preselitev v manjše skupine v urbanih okoljih ali samostojno življenje v lastnem stanovanju.

Če se primerjamo s Švedsko, imamo zelo primerljivo zakonodajo na področju osebne asistence. Ostaja nam ureditev skupnostnih storitev, ki bi jih lahko uredili, kot je zapisano v švedskem zakonu LSS in opisano v njegovih desetih storitvah. Nekaj teh storitev je sicer zajetih v našem Zakonu o socialnem vključevanju oziroma je nakazan njihov nadaljnji razvoj, ker pravilniki k zakonu še niso sprejeti. Del pa je primerljiv z našim Zakonom o socialnem varstvu, ki je sicer »star« zakon in sloni na načelih institucionalizacije in velikih enot; zlasti so problematični normativi, s katerimi je določeno premalo zaposlenega kadra v dnevni centrih oziroma bivalnih enotah in zavodih.

Zgoraj Lidija Šestak Zorič in Helena Kos; spodaj Hillevijina osebna asistentka, Hillevi in pravnica na JAG-u.

ZLATA JESEN

Avtorica: Darinka Peršin

Klopotec že poje, po gričih odmeva,
pesem simfonije mu vetrič velewa.
Grozdek rumeni poplesava, se trte oprime,
kot mamica nebozgljeneša otročička privije.

Oko se mi daleč v daljavo zazre,
zagleda prelepe rdeče jabolke te.
Spomin pa rahlo potrka na srce in pravi,
O, o, v mladosti je bilo polno prelepe norosti!

Jabolko se mi prijazno smeji
in me takole tolažiti hiti.
Ampak danes, danes, čeprav je tu starost,
je v tebi tudi že modrost.

Hodim počasi naprej in zlato listje
šelesti pod nogami in naenkrat se kostanj pojavi.
Z zlatim soncem obsijan prav čaka,
da ga stisnem v dlan ... in še eden in še eden ...

Takrat roka omaša, korak zastoji
in moje telo si počitka zaželi.
Sedem na klopco – roka se roke dotakne ...
srce srcu govori – in začutim, da tu ni prevare, ni laži.

Nekaj imam – srce mu dam ...
in pet kostanjev mu stisnem v drhtečo dlan!